

Uunga siunnersuut Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat

(Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq)

(Siullermeerneqarnera)

Nuannaarutissaavoq, Naalakkersuisut maannakkut aalisarneq pillugu inatsisissamut siunnersuutivimmik maanna saqqummiussinerat. Ukiorpasuarini oqallisaasimavoq, tamanna pisariaqartinneqarnikuuvoq, tamannalu Demokraatinit isumaqatigaarput. Imaanngilarli, sunut tamanut akuersinissatsinnut piareersimasugut. Aalisarneq pillugu inatsit nutaaq sivisuumik atuuttuussaaq, aammalu aalisartut taamatullu inuiaqatigiit pisariaqartitaat aallaavigalugit sanaajusariaqarluni. Oqimaaqatigiisitsineq unammillernartuussaaq. Taamaattumilu aamma uagut akuersaareertariaqarparput, kikkut tamarmik, aalisarneq pillugu inatsit 100 procentimik iluarisimaarunnangikkaat soqutigisammi assigiinneqigamik. Allatut ajornartumik aalisartut aammalu inuiaqatigiit soqutigisaat sukatusaartumik naapeqatigiisinniartariaqarpagut.

Uani pingaaruteqarpoq, misilittakkat iluatinnaatillit aalisartut, aalisarnermi ingerlatsisut aalisarnermilu kattuffiit ukiorpasuarini katersorsimasaasa tusarnaarnissaat. Taakku aalisagaqassutsimut aammalu qanoq, sunniuteqarluartumik piujuaannartitsillunilu aalisarnissaat pillugit ilisimasarpasuaqarput. Ilisimasaq taanna eqeersimaarluta atussavarput. Pingaaruteqarpoq, aalisarneq pillugu inatsisissaq piviusorsioertuullunilu nunarsuarmi piviusumi eqqarsarluarluni atuunnissaa, pappilissami kusanartutut inissisimaannarani.

Tamanna kisimiluunniit pissutaagaluarpat aallartinneq pitsaanngitsuvoq, Naalakkersuisut naammagittaalliuutit tusaajumanikuunngilaat ilaatigut aalisarnermik ingerlatsisunit, tusarniaanermi piffissarititaasoq sivikippallaarnerarlugu oqariartuutit. Una inatsit tamatsinnut pingaaruteqartorujorujussuuvoq, taamaattumillu tuaviuunneqartariaqarani. Tamatta akuersaartariaqarparput, sivisuumik suliarineqartussaasoq, suliaq pitsaasumik suliarineqassappat aammalu pitsaassuseq eqqortoq anguneqassappat. Qanorluunniit politikikkut qinigaaffiup iluani naammassiniartigaluaanni.

Aalisarneq pillugu inatsisip nutaap aalisarneq nukittoq ataqatigiittorlu qulakkiissavaa, ukkatarinnittoq, qanoq aalisartut, suliffeqarfiit inuiaqatigiillu aningaasanik amerlanerpaanik isaatitsinnaanerit. Taassuma saniatigut inatsisip qulakkiissavaa piujuartitsilluni aalisarneq, qulakkeerumallugu, immami aalisagaqarlunilu qalerualinnik peqarnissaa meerartatsinnut ernguttatsinnullu. Aalisarneq pillugu inatsiseqassagut nunamut – iluaqutaasumik – ajoqutaanngitsumillu. Tassani aamma aningaasaqarneq tamakkiisoq eqqarsaatigalugu.

Maannakkutut inatsisissatut siunnersuut isikkoqartillugu, arlalippasuartigut ilimanaateqarpoq, inuiaqatigiit aningaasarsiornerat ajorseriassasoq, aalisarnerup sunniutaata millinerata malitsigisaanik.

Ajornerpaajugunilu kingunerisinnaavaa suliffinnik annaasaqarneq, inuiaqatigiinni pitsaanngitsumik kaaviiartumik kinguneqarsinnaalluni, tassami aalisarneq ilisimaneqareersutut isertitatsinni annersaallunilu

pingaaruteqarneraamat. Sakkortuumik oqaatigalugu, maannakkut siunnersuutip aningaasaqarnikkut ima inississavaatigit, atugarissaarnerup pitsanngorsarnissaa ajornakusoortorujussuunngortillugu, ajornakusuullissaaq innuttaasut aningaasaqarnerisa pisanngorsarnissaanut qulakkeeriniarnissaaq akileraarutitigit- akitsuutitigullu oqilisaanikkut aammalu namminiilivinnissamik sinnattut siunissamut ungasinnerujussuarmut kinguartinneqassalluni. Upperisinnaanngilara, kingunerisinnaasai pitsaanngitsut taakku Naalakkersuisut naalakkersuisooqatigiillu kissaatigissappatigit, kisiannili ilimantarluinnarpoq, tamanna pissasoq, una siunnersuut maannakkut isikkoqartillugu akuerineqassappat.

Tamanna tunngavigalugu pingaaruteqartorujussuuvooq, Naalakkersuisut uagullu Inatsisartut isumakuluutit, saqqummiunneqartut ilumoortutut pimoorussinermillu tiginissaat. Assuarnartuusaaq akisussaassuseqanngitsumillu iliornerulluni, inatsisissatut siunnersuut tuaviuutissagutsigu maannakkut ima isikkoqartillugu. Naalaarluartariaqarpugut eqqummaariffigijuarlutigulu, nunatsinnut suna pitsaanerpaanersoq. Tamanna aamma inatsisissatut siunnersuummi pineqartuni tamani atuuppoq.

Tassunga atatillugu Demokraatinut uparuassallugu pingaartuuvoq, tusarniaanermi akissutigineqartut ilai assigalugit isumaqaratta, kingunissaanik naatsorsuinerit nutarterneqartariaqartut aalisarnermit ingerlataqartunit kisitsisinik siunissami kingunerisinnaasaanik ilanngussinikkut. Nalunaarsuutit atorneqartut paasisagut malillugit Aalisarnermut ataatsimiititaliarsuarneersuuppup taamaattumillu ukiunik arlalinnik pisoqaallutik oqaatigineqarsinnaallunilu ilaannakortumik atorneqarlutik. Allatut ajornartumik suliniutit assigiinngitsut kingunissaasa naatsorsorneri nutartertariaqarpugut pitsaasumik tatiginartumillu naatsorsuutit taakku isummerfigissagutsigit. Minnerunngitsumik, suliniutinut assigiinngitsunut Aalisarneq pillugu inatsisissap kalluagassaanut suliffissaqarniarnermut nunami aammalu immami. Taamatuttaaq nutartikkanik kisitsisinik pisariaqarpugut, aalisarnermi isertitanut tunngatillugu aammalu taakkua kingunerisaannik, suliniutit ataasiakkaat inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerannut qanoq kinguneqassanersut. Taakku kisitsisit pissarsiarineqarlik aalisarnermik suliaqartut suleqatigalugit, sapinngisamik tatiginarlutillu uppernarniassammata.

Aalisarneq pillugu inatsisissami nutaami pisassiissutinut- aammalu akitsuutinut tunngatillugu isumaqarpugut, tamanna ima ilusilersorneqassasoq, inuiaqatigiinnut inuussutissarsiummullu iluaqutaasumik. Demokraatini pisassiissutit niuffatigineqarsinnaasut (IOK) sinerissap qanittuani tapersersugaraarput, isumaqaratta, iluseq taanna naapertuilluarnerpaajusoq, aalisakkat qaleruallillu immami tamatta piginerinut. Uani eqqaamassuarput aalisartut ataasiakkaat ineriartornissaminut periarfissaat pitsaanerpaamik qulakkeerneqassamat. Isumaqaanngilagulli, toqqagassaasariaqartoq maannakkut aalisartuusunit paggatassiissutinik aalisarnerup ingerlaannarnissaa. Tamanut atugassarititaasut assigiittariaqarput, taamaattumillu isumaqarpugut, pitsaanerpaassasoq, aalisartut niuerutigisinnaasaminnik pisassinneqartarnissaat tamanut atuutilertariaqartoq. Eqqaamaneqassaaq tamanna kingunerisariaqanngimmassuk aalisartoq aalisarunnaassasoq. Ukiuni siuliini pisat aallaavigalugit pisassat tunniunneqassapput aalisartorlu nammineq aaliangigassarivaa qanoq piniarnerlunigit, aalisarniarnerlugit imaluunniit niuerutiginiarnerlugit.

Taassuma saniatigit kissaatigaarput, uani aalisarnermi tulaassisussaataaeramik piumasaaqateqarneq

peerneqassasoq. Kissaatiginngilarput, aalisartut sumiiffimmut pituttorneqarnissaat aalajangersimasunut, atareersunut ingerlatitseqatigiiffinnut tulaassuitillugit. Aalisartut nutaaliorusukkunik namminnerlu avammut nioqquteqarlutik, periarfissinneqarlik. Taamaaliornikkut ilimanaateqarluinnarpoq tunisinnermut akinik qaffaanermut periarfissaasinnaassasoq, ingerlatseqatigiiffiit unammillernissaat periarfissinneqassamat.

Uagutsinnutaaq pingaartuuvoq, aalisarnermut politikkip isumaginninnermut politikkiimiit avissaartinneqarnissaa. Eqqarsartaaseq qimattariaqarparput, soorlu assersuutigalugu aalisakkeriviit inissinneqassasut piffinni suliffissaaleqiffiunerpaani tassani piffimmi suliffissaqartitsiniarluni. Aalisakkeriviit inissinneqassapput tunisinnerit avammullu tuniniaanerit piffinni periarfissarissaartuni. Taamaaliornikkut aningaasat amerlanerit isertissinnaavagut, atugarissaarnerulernermut imaluunniit akileraarutit appartinnerannut atorneqarsinnaasut. Tamanna pingaartumik maannakkut inissisimanitsinni, sulisussaaleqaluta, aalisakkeriviit avataaniit sulisussaminnik aggersaasariaqalerneranni.

Taamatutaaq uagutsinnut pingaartuuvoq, aalisartut aalisakkeriviillu toqqissisimasumik atugaqartitaanissaat. Soorlu assersuutigalugu qularnaarneqassaaq, pisassiissutit tunniunneqartut tassangaanaq utertinneqartannginnissaat. Qularnaveeqqut taanna piunngippat, aningaaseriviit arlaannaataluunniit, angallatinut nutaanut sunniuteqarluartunullu aningaasaliissutissanik millioninik koruuninik taarsigassarsiumajunnaangimmata.

Aalisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuummut maanna saqqummiunneqartumut tunngatillugu, isumaqatiginninniarnissani arlaqartunik allannguisoqartariaqartoq isumaqarpugut.

1. Kissaatigaarput, inummut pisassarititap annerpaaffissaa 12,5 procentimut siunnersuutigineqartoq, qaffanneqassasoq. Oqareernitsitut kissaatigaarput aalisarneq sunniuteqarluartoq aammalu kissaatiginagu maannakkut suliffeqarfiusut inatsimmik nutaassamik malinnissinnaanissaat ajornarluinnartumik inissisimalernissaat. Pisassiisarnermut killissarititamik aalajangersimasumik aaliangiusserusunngilagut, kissaatigaarpulli, aalisartut kattuffii aalisakkeriviillu akuutinneqassasut, silatusaartumik naapeqatigiissinnaaniassagatta.

Taassuma saniatigut erseqqissartariaqarparput, inatsisissatut siunnersuut tamarmiusoq ataqatigiinnippallaartoq. Taamaattumillu ajornarluinnartutut isigaarput pisassiissutitut qaffasinnerpaaffissatut taaneqartut taama annertutigitillugu atuutilertinnissaa ajornarluinnassasoq, inatsimmi avataaniit aningaasaliinissaq ilaatinneqanngimmat aammalu toqqaannangitsumik piginnittoqataaneq, taannami pisassarititaasut killissaatut siunnersuutigineqartumi ilanngunneqarsimammat. Tamanna pisinnaangilaq piviusorsiornerunanilu. Aalisartut minnerusut aningaasaliissutissat pisariaqartinneqartut, pissarsiarisinnaangilluinnarpaat. Tamanna ajornarluinnarpoq. SISA-luunniit, Naalakkersuisut isumaat malillugu aalisarnermi akuusussatut isumaqartinneqartoq, taama amerlatigisunik aningaasaateqanngilaq malugalugu atoriaannaasunik aningaasaliinissanut taamak ittunut.

Paasilluinnarsinnaavarput, ukiorpassuarni aalisarnermi siammasissumik piginneqatigiiffiunissaanik

kissaateqarneq. Iluamilli aaqqissuunneqartariaqarpoq. Maannakkut missingiutitut itsillugu taamaalinaviannngilaq, aningaasat pigineqanngimmata.

2. Isumaqarpugut, pisassiissutit sivilissusissaat umiarsuarmillu pisinissamut aningaasaliissutit matussuserneri ataqatigiikannertariaqartut, BankNordik-ip tusarniaanermut akissutaa malillugu ukiunik 15-inik sivilissuseqarneragaasup ataqatigiikannernissaat pisariaqartoq. Tamanna qulakkeersimannngikkutsigu, imaatasinnaammat, aalisartut aalisakkeriviillu aningaasaliissutissaminnik taarsigassarsinnaannginnerat. Taamaattoqarsinnaanngilaq. Oqanngilagulli, ukiut 15-ini eqqortuusut. Tassani aamma aalisarnermi akuusut maanilu nunatsinni aningaaseriviit peqatigisariaqarpagut taamaasilluta, uagut politikkeritut pikkorissuniit immersorneqarsinnaaniassagatta pisassiissutitut piffissarititaasoq eqqorluinnartoq anguniarlugu, tamatuma kingorna ersarissunik eqqortunik tunngavissaqarluarluta isummersinnaaniassagatta.

3. Isumaqqanngilagut, pisortanit pigineqartoq ingerlatsivik Royal Greenland A/S ingerlatsivinnit allanit allatut pineqassasoq. Tamanna sunut tamanut atuuppoq. Taamaattumik isumaqarpugut, kukkunerusoq, Royal Greenland immikkut pineqarmat pisassarititaasunut appartitsinermut kalluarneqarnani. Royal Greenlandip unammilligai siunnersuummi uani 20 procent sinnerlugu pigisaqarnissaminnut mattunneqarput. Maluginiagassaallunilu toqqaannangitsumik piginnittuuneq ilanngullugu. Demokraatini isumaqarpugut, equngasumik unammillernerussoq, tamannalu akuerineqarsinnaanngilluinnarpoq. Kommunistitut nunarput ingerlanneqassanngilaq, sukkulluunniit pisortat pigisaat qulakkeertariaqarlugit aammalu ingerlatsiviit pisortanit pigineqartut ajunnginnerusumik ingerlanissaat qulakkeertariaqarlugu. Akerliani kiffaanngissuseqarluni unammilleqatigiinneq qulakkeertariaqarparput qulakkeerlugulu, unammilleqatigiinnermi atugassarititaasut assigiinnissaa. Taamaattumik isuma taannaannarluunniit, tassalu Royal Greenland A/S aalisarnermi akuusunit pitsaanermik atugaqartinneqassasoq kukkunerulluinnarpoq.

4. Pingaartuuvoq, aalisarnermi maannakkut suleqataasut inatsisitigut illersorneqarnissaasa ukkatarineqarnerunissaat. Uani siunnersuutaasumi ilimannarluinnarpoq eqqartuussinerit sivilisut sivilisunaakkallu pilissasut soorlu assersuutigalugu pinngitsaaliissummik taarsiissutitalimmik pigisanik piginnikkunnaarsitsinernut. Tamakku pinngitsoortinniarsarissavagut. Tassanilu aamma pingaartuuvortaaq, uagut politikkerit tungitsinniit aalisarnermik ingerlataqartut issiaqatigalugit atasinnaasumik naapeqatigiissutissanik nassaarniarluta. Eqqartuussinerit sivilisut akisuullu nunatsinnut iluaqutaajunnangillat.

5. Aalisarnermi aningaasarsiornermi Institutteqalernissamik isumassarsiaq aallaavittut taperserparput. Aalisarfissuuvugut angisooq tulluusimaartorlu, taamaattumillu ilumoorsinnaanngilaq, aalisarnermut tunngasunik ilisimatusarnerit immikkullu ilisimasaqarnerit taama annikitsigineri. Tamanna toqqaannartumik ineriartornissaraluumut nutaaliornissaagaluumullu kigaallaqutaavoq. Ukiorpasuaru nipituuliorluta kusanartorsuarmik oqallisigisarparput, tunisassiassatta suliareqqaarneqartarnissaat nalittorsaanerlu pitsanngorsarnissaat pitsaaneruffigisariaqarlugu imaasillugu, ullumikkumiit aningaasanik suli isaatitsininngorniassagatta. Susoqarpiannngilarli. Ilumoorsinnaanngilarmi, aalisagaatigut suliareqqaarnerusinnaanngikkigut ullumikkorninngarnik annertunerusumik. Nalunngilara sumi inissisimanerput ilaatigut patsisigineqartartoq, taannaannarli pequtaasimasinnaanngilluinnarpoq.

Pikkorinnerussaagut. Tassanilu ilisimatusarnikkut ukkatarinninnerulerneq aallarniutaasinnaavoq pitsaasoq. Taakku saniatigut isumassarsiortariaqarpugut, qanoq iliornissatsinnut soorlu Islandimi, saarullik tamarluinnangajaat atortaraat. Tamanna ilaatigut kinguneruvoq, ilisimatusarnermut toraangalimmik aningaasaliinissamut ukkatarinninnerup kingunerisaanik, nutaaliorsinnaanermut aallarnisaanermullu pitsaasunik sinaakkutinik pilersitsisimaneq aammalu attaveqaasersuutit ima allilerneqarsimallutik, avammut tunisassiornermut tulluussarlugit.

Demokraatinut pingaartuuvoq, aalisarneq pillugu inatsisissatut siunnersuut isummersuutigullu sukumiilluinnartumik suliarineqassasut pingaartumik eqqarsaatigalugu tusarniaanermi piffissaliussap sivikippallaarneranik isornartorsiunerujussuaq.

Naggataatigut nunatsinni aalisartunut annertuumik qujassutigat ingerlateqqilaarlara. Aalisartummi pisuupput, aalisakkanik qalerualinnillu avammut tunisassiornitta nunatta karsianut aningaasarpassuarnik tapersiisarmata. Eqiasuissuseq sulerulunnerlu mianereqaakka, aalisartut nuna tamakkerlugu ullut tamaasa iliuuserisartagaat. Aalisartut suliniuteqanngippata nunatut piitsuuneroqqajarpugut, aammalu neriuutigalugulu upperaara, aalisarneq siunissami ukiorpassuarni suli maani aningaasaqarniarnermut pitsaasumik annertuumillu tapersiinertik ingerlatiinnassagaat. Taamatuttaaq uannut pingaartuuvoq erseqqissassallugu, inatsisissatut siunnersuut maannamut isikkoqartillugu aalisartunut imaluunniit inuiaqatigiinnut tamarmut iluaqutaanavianngitsoq. Iliuuseqarfigisariaqavipparput, inatsisissavik tamatsinnut iluaqutaqqullugu.

Aalisarneq oqaatigineqareersutut avinngarusimagaluarluta avammut tuniniakkatsinni annerpaavoq nunattalu isertitaanut pingaarnerpaalluni. Taannaannarluunniit pillugu, pingaaruteqartorujussuuvoq, eqqarsarluaqqaarnissarput nutaamik allannguutaasussamillu inatsimmik pilersitsinnginnitsinni.

Taamatut oqaaseqaateqarluta siunnersuut ataatsimiititaliami susassaqartumi suliareqqitassatut innersuupparput.